

ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ФУНКЦІЙ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК НАПРЯМКУ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Ігор Володимирович БЕСПАЛИЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Національна поліція України виконує низку важливих та складних завдань, серед яких одне із ключових місць відводиться превентивній діяльності. При цьому необхідно зауважити, що остання є складною за своєю сутністю та змістом, що обумовлює наявність широкого кола функцій її реалізації. Так, функції превентивної діяльності, як напрямку правоохоронної діяльності Національної поліції України, представляють собою визначені чинним законодавством напрями (вектори) застосування спеціальних заходів, засобів, операцій та дій щодо профілактики, запобігання та попередження правопорушень, які посягають на режим законності, права і свободи людини і громадянина. На наш погляд, перелік функцій превентивної діяльності Національної поліції України включає в себе:

- соціально-виховну функцію. Виховання – це цілеспрямоване керівництво духовним розвитком людини, підготовкою до життя і праці в суспільстві. Завдяки цьому процесу відбувається формування певного світогляду і поведінки, гармонічний розвиток особистості людини. Отже, виховання – це планомірний та цілеспрямований вплив на свідомість і поведінку людини з метою формування певних установок, понять, принципів, ціннісних орієнтацій, які забезпечують необхідні умови для її розвитку, підготовки до суспільного життя та продуктивної праці [1, с.138]. Так, найпершим напрямом превентивної діяльності Національної поліції України є соціальне виховання, тобто, різноплановий вплив на свідомість та поведінку суспільства, який дозволяє виробляти моральні принципи правомірної поведінки, формувати в людей повагу до прав та свобод одне одного, режиму законності в державі, забезпечувати усвідомлення невідворотності покарання за вчинення правопорушень, найвищої ролі права як регулятора суспільно-правових відносин тощо;

- організаційну функцію. В управлінні організація забезпечує формування структури підприємства, установи та організації, координацію внутрішньо-управлінських зв'язків, налагодження взаємодії між суб'єктами, створення локальних правових засад і підтримку правильного використання матеріально-технічної бази, тощо. Превентивна діяльність передбачає необхідність належної побудови системи діяльності уповноважених суб'єктів її реалізації, що відбувається за рахунок координації роботи останніх, прийняття нормативно-правових актів стратегічного характеру, які затверджують довготривалі плани дій таких суб'єктів щодо реалізації завдань превенції, а також вчинення кожним із них організаційно-правових, організаційно-технічних та інших заходів, тощо;

- прогностичну функцію. Взагалі, прогноз – це судження про невідоме раніше, можливе в майбутньому положення речей, що виводиться на основі достовірної інформації про вихідні і супутні явища. Прогноз створює на-правляючі і стимулюючі цілеустановки для рішення конкретних практичних задач. Як правильно вказує В.А. Журавель, прогноз є ймовірним судженням про стан об'єкта за той чи інший проміжок часу в майбутньому, локалізованому у визначеному просторі, та видом науково-пізнавальної діяльності людини, що спрямована на формування прогнозів розвитку яких-небудь об'єктів [2, с.20]. Здійснення завдань превентивної діяльності передбачає постійний аналіз роботи НПУ, відповідно до її повноважень та компетенції, стану дотримання населенням держави правил та вимог законності, а також рівня і кількості порушень прав та свобод людини, громадянина в рамках різноманітних суспільно-правових відносин. Збір, накопичення та вивчення відповідних відомостей дозволяє передбачати соціальні настрої та рівень суспільної стабільності, що прямо впливає на стан вчинення правопорушень населенням. Прогнози використовуються для правильної організації превентивної діяльності і окреслення найбільш вагомих пріоритетів;

- функцію мінімізації наслідків. Вчинення адміністративного, кримінального або будь-якого іншого правопорушення несе негативні наслідки різного ступеню тяжкості для суспільно-правового режиму, а також прав та інтересів окремих громадян. В ідеалі, ефективне провадження превентивної діяльності забезпечує відвернення вказаних негативних явищ та збереження належного ступеню законності. Проте, неможливо попередити всі випадки вчинення правопорушень та вплинути на свідомість абсолютно кожного представника соціуму з метою формування усвідомлення про неможливість протиправної поведінки. Вчинення суспільно-негативних та небезпечних дій є невід'ємною складовою існування соціальної спільноти;

- модернізаційну функцію. Попередження, запобігання та профілактика правопорушень включає в себе роботу із удосконалення внутрішньо-організаційних процесів роботи Національної поліції України, а також окремих проблем суспільної життєдіяльності, що сприяють вчиненню негативних та небезпечних дій громадянами чи є прямими детермінантами цього. Реалізація модернізаційної функції відбувається як індивідуально НПУ, так і у взаємодії з іншими органами влади, місцевого самоврядування та громадськістю. Результат цього напрямку – покращення ефективності та якості роботи поліції та її окремих елементів, підвищення рівня безпеки та порядку в рамках тих чи інших секторів існування суспільства.

Отже, згідно із виділеними функціями, превентивна діяльність Національної поліції України розкривається як органічна і важлива частина правоохоронної діяльності даного органу в цілому. Вона відповідає за передумови вчинення правопорушень та детермінуючі їх фактори. Проте, незважаючи на унікальність, цінність, конкретизовану предметну орієнтованість цілей превенції та напрямів її реалізації, ця категорія не конфліктує із загальним спектром роботи НПУ, відповідає і ґрунтується на завданнях і функціоналі правоохоронної діяльності поліції в цілому.

Список використаних джерел:

1. Пилипенко А.А. Правові та організаційні засади формування і функціонування персоналу митних органів України: дисертація. Дніпропетровськ: Академія митної служби України. 2007. 232 с.
2. Журавель В.А. Проблеми теорії та методології криміналістичного прогнозування.- Харків: Право, 1999. 304 с.